

Men naturligtvis kan man ikke udenfor Lovgivningsmagten gaa en ny Vej, med mindre ogsaa dette Thing kan slutte sig til den samme Tankegang. Men jeg vil sige, at det er ikke nok at gjøre det under en Forhandling. Saa længe Principet ikke er blevet vedtaget i en eller anden Form, helst i Form af et Lovforslag, betragter jeg ikke Sagen som saaledes fastslaaet indenfor Rigsdagen, at der kan være Tale om, at Nogen har bundet sig dertil. Selvfølgelig maa jeg have Lov til at gaa den Vej, som jeg eller Regjeringen i det Hele finder rigtig at foreslaa, men en noget anden Sag er det jo, at man staar ganske frit overfor Lovforslaget, det erkjender jeg selvfølgelig. Jeg finder det imidlertid meget ønskeligt at komme til en Undersøgelse og videre Forhandling af Spørgsmaalet, jeg tror, at det fortjener det, og jeg tror ikke, at det lader sig afvise. Nu siger det ærede Medlem, at man risikerer at maatte overtage Dristen af sige Baner, hvis nemlig de Paagjældende ikke selv kunne drive dem. Det tror jeg ikke; man har nu saadanne Kauteler netop mod det Tilfælde, baade i det foreliggende Forslag og i Forslaget om Stagensbanen, at Sligt næppe kan berygtes. Staten har visse Aktier i Anlægget; man har sagt, hvormeget der foran maatte anbringes af Prioriteter, og hvilken Rente der maatte spares af disse Prioriteter. Jeg tror derfor ikke, at der herefter kan være Tale om en slig Fare og heller ikke bør være det. Det kunde ske paa en Tid, da Sagen var mindre moden, men ikke nu, fordi det erfaringsmæssig er fuldstændig godtgjort, at Privatbaner lade sig drive for den halve Udgift af, hvad en Statsbane kan drives for. Naturligtvis er det ikke fysisk umuligt at bringe Statsbanen ned til samme Driftsudgift som en Privatbane, men det er i Virkeligheden faktisk umuligt, fordi Folk, naar de have en Statsbane, ikke finde sig i at blive behandlede væsentlig anderledes end Folk i andre Egne, det have vi allerede mange Erfaringer for. Naar vedkommende Egn derimod selv er Aktieeier, kan Banen om fornødent drives med ganske faa Tog, ja, man kan vel endog nøies med eet Tog, naar man saa gjør det til et blandet Tog. Saadant sker i Tydsland ved mange private Baneanlæg; de have en stor Sommerdrift og en meget begrændset Winterdrift, paa sine Steder indstiller man endog helt Winterdriften. Det kjende vi ikke her til Lands, men for mig er det klart, at medens en Mængde Baner paa en nogenlunde tilfredsstillende Maade kunne drives privat, i alt Fald saaledes, at de bære sig, saa kan Staten ikke gjøre det, fordi det er

umuligt for den at værges sig overfor Borgernes store Fordringer.

Det ærede Medlem rørte ogsaa ved et Spørgsmaal, som jeg indrømmer har stor Interesse, nemlig, om det er rigtigt at gaa til en Type som den her foreslaaede. Det Spørgsmaal har jeg allerede haft Leilighed til at røre ved i adskillige Udvalg i det andet Thing, og jeg vil faae yderligere Leilighed til at komme ind derpaa, thi ved Stagensbanen er der jo foreslaaet en anden Type. Jeg tror, at det vilde være i høi Grad ønskeligt at faae denne ud i Livet og gennemført i Praxis; inden man gaar videre, maa man helst have nogen Erfaring for, hvorledes det vil stille sig med den her til Lands, og jeg haaber, vi faae den prøvet. Forøvrigt slyer jeg ikke at udtale, at det ogsaa er min Mening, at en saadan forandret Type har en stor Fremtid for sig. Jeg er ikke i Diebliffet i Stand til — men jeg haaber næste Aar at være det. — at sige ganske i Almindelighed, forjaavidt saadant lader sig sige, hvilken Udgift Omladningen vil medføre. Som det nu er, tjører man jo alle Vegne paa samme Sporvidde, og naar der er Tale om grove Varer, f. Ex. en Vognladning Kul, er det jo overordentlig bekvemt saaledes uden Omladning at kunne gaa ind paa den private Bane, Sidebanen, med den Ladning, der kommer ad Hovedsporet andenstedsfra, og det er efter min Overbevisning ingen Spøg at skulle omlade saadanne Ting fra den ene Vogn til den anden. Naar det derimod er Styfgods, Kreaturer og lettere Varer, som f. Ex. Fisk, saa er jeg overbevist om, at Omladningen ikke er nogen stor Gjenstand. Jeg anser det for muligt udenlandsfra at faae fat i virkelige Tal, naturligtvis kun en Slags Normaltal, man kan jo ikke forlange aldeles bestemte Tal, ligesom Tabeller, saa vidt vil man ikke kunne komme, men man maa dog i store Træk kunne faae nogenlunde Sikkerhed for, hvad Omladningen vil koste f. Ex. pr. 100 Pund af forskellige Grupper af Varer. Af saadanne Oplysninger forekommer det mig meget at ville afhænge, om man vil vedblive at ofre saa overordentlig meget som før for at holde samme Sporvidde; thi viser Omladningen sig nogenlunde overkommelig, saa vindes overmaade meget i Anlægget ved at gaa til en mindre Sporvidde og især ved en mindre Type af Driftmateriellet og ved en mindre Trækraft, et mindre Lokomotiv, hvorved der vil fremkomme en overordentlig Kulbesparelse. Spørgsmaalet er imidlertid ikke ganske modent endnu. Jeg tror ikke, at man behøver at anlægge den mindre Type ved en Bane som denne, derimod kunde der